

KAINUUN
hyvinvointialue

Hallinnollinen ohje

Laadittu: 1.11.2023

Laatija: Riskienhallinnan ohjausryhmä
Hyväksytty: Aluehallitus
Aluevaltuusto

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet

Sisällys

1. Lainsäädäntö ja soveltamisala	3
2. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteet, tarkoitus ja käsitteet	3
3. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät ja vastuut	4
4. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta osana hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää	4
5. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi ja raportointi	5
6. Tilivelvollisuus	5

1. Lainsäädäntö ja soveltamisala

Hyvinvointialuelain 22 § 2. mom. 7. kohdan mukaan aluevaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Perusteet ohjaavat aluehallitusta järjestämään hyvinvointialuelain 43 §:n 1. mom. 7. ja 8. kohdan mukaisesti hyvinvointialueen sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa hyvää johtamis- ja hallintotapaa, ja ne koskevat kaikkia Kainuun hyvinvointialueen toimielimiä, johtoa, esihenkilöitä sekä kaikkea hyvinvointialuekonsernin toimintaa, josta hyvinvointialue vastaa omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden myötä.

Sisäisestä valvonnasta, riskienhallinnasta ja sisäisestä tarkastuksesta on lisäksi voimassa mitä Kainuun hyvinvointialueen hallintosäännössä sekä muissa ohjeissa ja määräyksissä on sanottu.

2. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteet, tarkoitus ja käsitteet

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa hyvinvointialueen johtamis- ja hallintojärjestelmää, joiden tavoitteena on edistää laadukasta johtamista, toiminnan jatkuvaa kehittämistä, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista sekä ennaltaehkäistä ja hallinnoida uhkia.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla varmistetaan, että toiminta on lakien, sääntöjen, ohjeiden ja päätösten mukaista, johdon saama informaatio on riittävää ja luotettavaa, omaisuus on turvattu ja resurssit ovat tuloksellisessa käytössä.

Riskienhallinta tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, arvioida ja hallita toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinnan järjestämiseen sekä toimeenpanoon liittyy keskeisesti huolehtiminen toiminnan jatkuvuudesta, häiriöttömyydestä sekä turvallisuudesta.

Omavalvonta on osa sisäistä valvontaa. Omavalvonnalla varmistetaan, että toimintaa toteutetaan lainmukaisesti ja sopimuksia noudattaen. Omavalvonta on ennakoivaa ja aktiivista toimintaa, johon kuuluu riskitilanteiden tunnistaminen ja epäkohtiin puuttuminen. Omavalvonnalla varmistetaan osaltaan asiakas- ja potilasturvallisuuden toteutuminen.

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa ja hyvän hallinnon rakenteita. Sisäinen tarkastus on aluehallituksen ja ylimmän johdon riippumaton tukitoiminto, joka objektiivisesti arvioi, varmistaa ja konsultoi hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta ja kehittämistä, jotta hyvinvointialueen toiminta olisi mahdollisimman tuloksellista.

3. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät ja vastuut

Aluevaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja linjauksista ja edellyttää, että hyvinvointialuekonsernin kaikissa toiminnoissa ja tasoilla on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Aluehallituksella on vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta.

Johtavien viranhaltijoiden, erityisesti tilivelvollisten, ja esihenkilöiden tehtävänä on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueellaan ja raportoida niistä hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti. Tilivelvollisuusaseman puuttuminen ei vapauta esihenkilöä sisäisestä valvonnasta.

Henkilöstöllä on vastuu osaltansa tukea toimivaa sisäistä valvontaympäristöä, tiedostaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan merkitys omien tehtäviensä ja tavoitteidensa osalta sekä noudattaa annettuja ohjeita ja määräyksiä.

Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat vastaavat niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta. Konserniyhteisöt raportoivat konsernijohtolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta sekä merkittävien riskien hallinnasta konserniohjeen tai muun ohjeistuksen mukaisesti.

4. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta osana hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kokonaisvaltaista hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää, päätöksentekoa, strategista ja operatiivista toiminnan ja talouden suunnittelua sekä seurantaa, poikkeamiin reagoimista ja suoriutumisen arviointia. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei eriytetä muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta, vaan se on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista.

Hyvin toimiva sisäinen valvonta ja riskienhallinta ennaltaehkäisee ja paljastaa väärinkäytöksiä, tahattomia ja tahallisia toimintavirheitä, epäjohtonmukaista ja tehotonta toimintaa sekä puutteita asioiden hoidossa. Johdon velvollisuutena on

toteuttaa sisäistä valvontaa väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi sekä puuttua havaittuihin väärinkäytöksiin.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta toteutetaan selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakoina, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena ja sopimusten hallintana. Sisäinen valvonnan ja riskienhallinnan tulee perustua järjestelmälliseen, ajantasaiseen ja dokumentoituun toimintatapaan.

5. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi ja raportointi

Johtavat viranhaltijat ja esihenkilöt seuraavat ja arvioivat säännöllisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta talousarviovuoden aikana sekä ryhtyvät tarvittaviin toimenpiteisiin. Toimi- ja palvelualueet sekä konserniyhteisöt raportoivat merkittävistä riskeistään ja riskienhallinnan kehittämisestä osana toiminnan ja talouden seuranta ja raportointia aluehallituksen tarkemmin ohjeistamalla tavalla.

Aluehallitus antaa toimintakertomuksessa arvion merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimenpiteistä havaittujen puutteiden korjaamiseksi sekä konsernivalvonnasta. Aluehallituksen selonteko perustuu toimi- ja palvelualueiden sekä konserniyhteisöjen laatimiin selontekoihin.

Toimi- ja palvelualueiden sekä konserniyhteisöjen tulee käsitellä omat selontekonsa merkittävimmistä riskeistä ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä toimenpiteistä havaittujen puutteiden korjaamiseksi. Selontekojen tulee perustua dokumentoituun aineistoon.

6. Tilivelvollisuus

Hyvinvointialuelain 127 §:n mukaan tilintarkastuskertomuksessa annetaan lausunto mm. sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä sekä mahdollisesta tilivelvolliseen kohdistuvasta muistutuksesta.

Tilivelvollisella on vastuu johtamansa toiminnan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä ja niiden jatkuvasta ylläpidosta. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että tilivelvollisen toiminta tulee aluevaltuuston arvioitavaksi, häneen voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä. Vaikka henkilö ei olisikaan lain tarkoittama tilivelvollinen, hänen on luonnollisesti hoidettava tehtävänsä asianmukaisella huolellisuudella eikä tilivelvollisaseman puuttuminen vapauta esihenkilöitä toiminnan valvontavastuusta.